

PHILIP REEVE
SMRTELNÉ
STROJE

COO
BOO

Smrteľné stroje

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.cooboo.sk
www.albatrosmedia.sk

Philip Reeve
Smrteľné stroje – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

PHILIP REEVE

SMRTEL'NÉ STROJE

COO
BOO

Venujem Sarab

OBSAH

PRVÁ ČASŤ

1	Lovisko	9
2	Valentine	20
3	Odpadová šachta	31
4	Vonkajší kraj	36
5	Pán primátor	41
6	Svižník	48
7	Vyšší londýn	59
8	Obchodný zjazd	68
9	Jenny haniverová	74
10	Výťah na trináste poschodie	82
11	Prístav	85
12	U plášte a gondoly	94
13	Vzkriesený bojovník	102
14	Cechový palác	111
15	Hrdzavá mokrina	116
16	Fekálne nádrže	128
17	Pirátske predmestie	137
18	Bevis	148
19	Kazašské more	157
20	Čierny ostrov	168
21	Inžiniersky palác	177
22	Krutohlav	186
23	Medúza	192

DRUHÁ ČASŤ

24	Agentka ligy	201
25	Historici	207
26	Batmunk gompa	215
27	Doktor Arkengarth sa rozpomína	229
28	Cudzinec v Nebeských horách	234
29	Na ceste domov	243
30	Návrat hrdinu	248
31	Vyzvedač	255
32	Chudley pomeroy stráca trpezlivosť	261
33	Víno a chuťovky na úsvite nového veku	272
34	Nečakaný ohňostroj	281
35	Katedrála	290
36	Tiene kostí	299
37	Vtáčie cesty	303
	Podakovanie	307

PRVÁ ČASŤ

LOVISKO

Bolo pochmúrne, veterné jarné popoludnie a veľkomesto Londýn práve naháňalo po vyschnutom dne bývalého Severného mora akési banícke mestečko.

Za lepších čias by sa Londýn s takou nepatrnou korisťou vôbec neobťažoval. Rozľahlá mobilná metropola kedysi lovila neporovnateľne väčšie mestá a púšťala sa za nimi až k samotnej hranici Ľadovej pustatiny na severe a na juhu až k brehom Stredozemného mora. V poslednom čase však bola vzácna akákoľvek korisť a niektoré väčšie mestá sa už začali hladne obzerať po Londýne. Už desať rokov sa pred nimi skrýval vo vlhkom hornatom kraji na západe, kde sa podľa cechu historikov kedysi nachádzal ostrov menom Británia. Už desať rokov sa Londýn živil len maličkými poľnohospodárskymi mestečkami a statickými osadami natrvalo učupenými v podmáčaných kopcoch. Až teraz primátor Londýna konečne rozhodol, že je najvyšší čas presunúť mesto po pozemnom moste späť do Hlavného loviska.

Neboli ešte ani v polovici mosta, keď hliadky na vysokých strážnych vežiach zazreli mestečko, ktoré sa zahryzálo do solných plání asi tridsať kilometrov pred nimi. Londýnčania to považovali za znamenie od bohov a dokonca aj primátor (ktorý na bohov ani na znamenia neveril) usúdil, že je to sľubný začiatok cesty na východ, a prikázal začať prenasledovanie.

Banícke mestečko si všimlo hroziace nebezpečenstvo a dalo sa na útek, ale gigantické ocelové pásy, ktoré niesli Londýn, sa pohybovali čoraz rýchlejšie. Netrvalo dlho a veľkomesto sa mu valilo v päťách, pohyblivá hora kovu navŕšeného v siedmych poschodiach ako vrstvy svadobnej torty. Tie najnižšie zahaľovali oblaky dymu, vo vyšších poschodiach žiarili biele vily boháčov a na samotnom vrchole, dvetisíc stôp nad spustošenou zemou, sa leskol zlatý kríž na kupole Katedrály svätého Pavla.

Keď sa všetko začalo, Tom práve čistil exponáty v prírodovedeckom oddelení Londýnskeho múzea. Zacítil veľavravné chvenie kovovej dlážky, a keď zdvihol hlavu, zbadal, ako sa napodobeniny veľrýb a delfínov, zavesené na ocelových lanách zo stropu galérie, s tichým vízganím rozhojdali.

Ani trochu ho to nevyľakalo. Prežil v Londýne celých pätnásť rokov svojho života a na jeho pohyby si už zvykol. Spoznal, že mesto mení smer a zrýchľuje. Prehnaná sa ním vlna vzrušenia, odveký lovecký zápal typický pre každého Londýnčana. Na dohľad bude nejaká korisť! Pustil kefy a prachovky a pritlačil dlaň na stenu, aby si vychutnal bzukot vibrácií vychádzajúcich z ohromných strojovní dole v Bruchu. Áno, to bolo ono – hlboké *bum, bum, bum*, ako sa s pravidelným dupotom rozbehli prídatné motory. V špiku kostí akoby sa mu rozbúšil veľký bubon.

Dvere na opačnom konci galérie sa rozleteli a dnu sa vrátil Chudley Pomeroy. Príčesok sa mu od samého zhonu skĺzol nabok a okrúhlu tvár mal červenú od zlosti. „Čo sa to pre pána Quirka...“ zaburácal s pohľadom upretým na roztočené veľryby a na vitríny s vypcha-

tými vtákmi, ktorí sa mykali a nadskakovali, akoby zo seba chceli striasť roky zajatia a opäť slobodne rozťahnuť krídla. „Učeň Natsworthy! Čo sa to tu deje?“

„Sme na love, pane,“ odpovedal Tom. Nechápal, ako je možné, že zástupca najvyššieho historika žije tolko rokov na palube Londýna a aj napriek tomu stále nevie vnímať tlkot srdca mesta. „Pravdepodobne to bude stáť za to,“ dodal. „Nahodili všetky pomocné motory. Už si ani nespomínam, kedy sa to naposledy stalo. Možno sa na Londýn usmeje šťastie.“

„Pche!“ odfrkol si Pomeroy a mykol sa, lebo sklo vo vitrínach začalo kvíliť a triasť sa v rytme strojov. Najväčší z modelov, exponát tisíce rokov vyhynutého vráskavca obrovského, zavesený nad jeho hlavou, sa kýval na tučných lanách dopredu a dozadu ako baranidlo. „To sa pokojne môže stať, Natsworthy,“ povedal. „Len by som si želal, aby nám cech inžinierov do budovy nainštaloval poriadne tlmiče. Niektoré exponáty sú veľmi krehké. Takto by to ďalej nešlo, to rozhodne nie.“ Vytiahol zo záhybov dlhého čierneho talára bodkovanú vreckovku a začal si utierať tvár.

„Prepáčte, pane,“ ozval sa Tom, „mohol by som zbehnúť dole na vyhliadkové plošiny a pozrieť sa na lov? Len na pol hodiny. Už roky sme nemali poriadnu naháňačku...“

Pomeroy sa zatváril pohoršene. „Pravdaže nie, učeň! Len sa pozri, koľko prachu nám tu ten preklatý lov rozvíril! Všetky exponáty treba opäť očistiť a skontrolovať, či sú v poriadku.“

„Ale to je nespravodlivé!“ neudržel sa Tom. „Práve som poutieral prach v celej galérii!“

Vzápätí si uvedomil, že urobil chybu. Na to, že patril k najvýznamnejším cechmajstrom, nebol starý Chudley

Pomeroy až taký zlý, ale nestrpel, aby mu odvrával obyčajný učen tretieho stupňa. Vypäl sa do celej svojej výšky (čo bolo len o troška viac ako jeho šírka) a zamračil sa tak prisne, že mu cechový znak na čele takmer zmizol medzi huňatým obočím. „Život nie je spravodlivý, Natsworthy,“ zahrmel. „Ešte jedna drzosť a hneď po love ťa pošlem na šichtu do Brucha.“

Zo všetkých otravných povinností, ktoré pripadali učňom tretieho stupňa, bola šichta v Bruchu to najhoršie, čo Tom poznal. Okamžite zatvoril ústa a skrúšene sklopil zrak na krásne naleštené špičky topánok vrchného kurátora.

„Máš nariadené pracovať v tomto oddelení do devätnástej hodiny,“ pokračoval Pomeroy. „Ja zatiaľ s ostatnými kurátormi prediskutujem, čo by sa dalo urobiť s týmto hrozným chvením...“

Chvatne odišiel a ešte si cestou čosi podráždene šomral. Tom sa za ním chvíľu pozeral a potom si pozbieral všetky nástroje a otrávene sa opäť pustil do práce. Zvyčajne mu upratovanie neprekážalo, najmä nie v tejto galérii plnej prívetivých, molami prežratých zvierat, kde sa spod stropu usmievala obrovská papuľa vráskavca. Keď ho práca omrzela, jednoducho sa uchýlil do ríše snov a stal sa hrdinom, ktorý zachraňuje krásne devy pred vzdušnými pirátmi, spasí Londýn pred Antimobilistickou ligou a potom bude žiť šťastne až do smrti. Ale vari by mohol snívať, keď si zvyšok mesta užíva prvú poriadnu naháňačku za celú večnosť?

Čakal dvadsať minút, ale Chudley Pomeroy sa nevracal. Nikto iný tu nebol. Ako každú stredu bolo Múzeum pre verejnosť zatvorené a väčšina cechmajstrov a učňov prvého stupňa mala voľno. Čo už sa len môže stať, keď

na desať minút vybehne von a pozrie sa, čo sa deje? Skryl vrece s čistiacimi potrebami do vypchatého jaka a medzi roztancovanými tieňmi delfínov sa ponáhlal ku dverám.

Aj argónové lampy vonku na chodbe tancovali a rozlievali pri tom svetlo po kovových stenách. Dvaja cechmajstri v čiernych talároch uponáhľane prešli okolo neho a Tom začul, ako sa starý pán doktor Arkengarth mekavým hlasom sťažuje: „Vibrácie! Už zasa tie vibrácie! V keramike z tridsiateho piateho storočia mi robia úplný galimatiáš...“ Tom počkal, kým zmizli za ohybom chodby, a potom ticho vykĺzol von a zbehol po najbližšom schodisku. Prešiel cez galériu venovanú dvadsiatemu prvému storočiu a minul ohromné sochy Pluta a Mickeyho, bohov so zvieracou hlavou, ktorých uctievali obyvatelia dávnej Ameriky. Prebehol po hlavnej hale a pokračoval galériami plnými predmetov, ktoré akýmsi zázrakom vydržali všetky tie tisícročia od čias, keď staré civilizácie zničili samy seba. Desivá smršť atómových bômb a náloží s upravenými vírusmi, ktoré dopadali z obežných dráh na povrch Zeme, neskôr dostala názov Šesťdesiatminútová vojna a znamenala koniec staroveku. O dve minúty prekĺzol Tom bočným vchodom do hluku a zhonu ulice Tottenham Court Road.

Londýnske múzeum stálo v samotnom strede druhého poschodia, v rušnej štvrti menom Bloomsbury, a niekoľko stôp nad jeho strechami visel ako hrdzavé nebo spodok prvého poschodia. Tom sa predieral tmavými, prepchatými ulicami k ohromnej verejnej obrazovke Tele-oka neďaleko výťahovej stanice Tottenham Court Road a nelámал si hlavu nad tým, či si ho niekto všimne. Zamiešal sa do davu pred obrou sklenou stenou a po prvý raz uvidel vzdialenú korisť, rozmazaný sivožltý

fliačik, ako ho zachytili kamery dole na šiestom poschodí. „*Mestečko sa volá Solňovrt,*“ dunel hlas komentátora. „*Je to banícka plošina s deväťsto obyvateľmi. V tejto chvíli sa pohybuje rýchlosťou osemdesiat míľ za hodinu a mieri na východ, ale podľa odhadu odborníkov z cechu navigátorov ju Londýn doženie ešte pred súmrakom. Sú presvedčení, že za pozemným mostom na nás čaká celý rad ďalších miest, čo nezvratne svedčí o tom, akú prezieravosť preukázal náš milovaný pán primátor, keď sa rozhodol obrátiť Londýn späť na východ...*“

Osemdesiat míľ za hodinu! žasol Tom. Bola to neuveriteľná rýchlosť. Najradšej by bol teraz dole na vyhlídkovej plošine a cítil vietor v tvári. U pána Pomeroya si to pravdepodobne už aj tak pokazil. Záleží preto už iba na tom, či si pre seba ešte ukradne zopár minút?

Rozbehol sa a zakrátko bol pri parku Bloomsbury, otvoreného priestranstva na samotnom okraji poschodia. Kedysi to býval skutočný park so stromami a rybníčkami s kačkami na hladine, ale vzhľadom na nedostatok koristi ho mesto v poslednom čase využívalo na produkciu potravín. Namiesto trávnikov sa tu teraz rozkladali polia kapusty a nádrže s riasami. Vyhliadkové plošiny sa však zachovali a ich vyvýšené balkóny vyčnievali z okrajov poschodia ako kedysi, keď sa sem Londýňania chodievali kochať pohľadom na okolitú krajinu. Tom sa poponáhľal k tej najbližšej. Dav tu bol ešte hustejší a nechýbal ani celý rad postáv v čiernych talároch z cechu historikov. Tom sa tváril čo najnenápadnejšie a predieral sa dopredu, kým sa nedostal k zábradliu. Solňovrt bol sotva osem kilometrov ďaleko, hnal sa dopredu a z výfukových komínov sa mu valili kúdoly čierneho dymu.

„Natsworthy!“ zakričal ktosi a Tomovi sa stiahol žalúdok. Poobzeral sa a zistil, že stojí vedľa Melifanta, mohutného učňa prvého stupňa. Melifant sa naňho zašklabil. „Nie je to nádhera? Maličká tučnučká banícka plošina s pohonom z dvadsiateho storočia! Presne to Londýn potrebuje!“

Herbert Melifant patril k najhorším tyranom, akých Tom poznal. Nebol taký, že by vás tlkol hlava-nehlava a pchal vám hlavu do záchodovej misy, ale dal si tú námahu, aby vypátral všetky vaše tajomstvá a veci, ktoré vám najviac prekážajú, a potom vás na základe nich podpichoval. Na Toma si mimoriadne rád dovoľoval, lebo Tom bol drobný a plachý a nemal nijakých kamarátov, ktorí by sa ho zastali – a ani mu to nemohol vrátiť, lebo Melifantovi rodičia synáčkovi zaplatili učňovstvo prvého stupňa, kým Tom, ktorý rodičov nemal, bol iba učňom tretieho stupňa. Vedel, že Melifant sa s ním baví iba preto, aby urobil dojem na peknú mladú historičku Clytiu Pottsovú, ktorá práve stála tesne za nimi. A tak len prikývol, otočil sa mu chrbtom a sústredil sa na naháňačku.

„Pozrite!“ vykrikla Clytia.

Odstup medzi Londýnom a jeho korisťou sa rýchlo zužoval a nad Soľnovrtom sa objavil jasne viditeľný tmavý predmet. A po ňom ďalší a ďalší. Vzducholode! Dav Londýnčanov na vyhliadkovej plošine zajasal a Melifant poznamenal: „Pozrimeže, lietajúci kupci. Vedia, že toto mesto už nemá šancu, tak sa pracú preč, kým ho zhltneme. Keby to neurobili, mali by sme nárok na ich náklad vrátane všetkého ostatného na palube.“

Toma potešilo, že Clytiu Pottsovú Melifantov výklad očividne nudil. Chodila o ročník vyššie a toto všetko

už určite vedela, lebo zložila cechové skúšky a mala na čele vytetovaný znak historikov. „Pozrite!“ povedala opäť a keď si všimla Tomov pohľad, usmiala sa naňho. „Pozrite, ako utekajú! Nie je to nádhera?“

Tom si odhrnul neposlušné vlasy z očí a pozeral sa, ako vzducholode stúpajú čoraz vyššie a miznú v bridlicovo sivých mrakoch. Na okamih zatúžil letieť s nimi, bližšie k slnku. Keby ho tak jeho neboží rodičia nezverili do opatery cechu, ktorý by mu mal zaistiť vzdelanie historika! Ako rád by bol stevardom na vzdušnom klipri a navštívil všetky mestá sveta: Puerto Angeles plávajúce na vlnách belasého Tichého oceánu, Archangel'sk, ktorý korčuľuje na železných sklzniciach po zamrznutých severných moriach, ohromné štvorcové mestá nuevo-mayských národov a nehybné pevnosti Ligy antimobilistov...

Ale to boli len sny, ktoré si radšej nechával na nudné popoludnia v Múzeu. Nový poryv jasotu ho upozornil, že lov sa blíži ku koncu, a tak pustil vzducholode z hlavy a opäť obrátil pozornosť na Sol'novrt.

Mestečko bolo už tak blízko, že videl, ako na horných poschodiach ako mravce pobehujú ľudské postavičky. Istotne idú zomrieť od strachu, keď sa Londýn tak hrozivo blíži a oni sa nemajú kam skryť! Vedel však, že ich nesmie ľutovať. Je úplne prirodzené, že veľké mestá prehltajú malé, rovnako ako že malé pojedajú ešte menšie a tie najmenšie pozierajú chudobné statické osady. Toto je urbanistický darvinizmus v praxi a takto to na svete chodí už tisíce rokov, od čias, keď geniálny technik Nikolas Quirke prebudoval Londýn na prvé mobilné mesto. „Londýn! Londýn!“ pridal sa ku kriku a jasotu všetkých ostatných na vyhliadke a vzápätí spolu s nimi spokojne

sledoval, ako Soľnovrtu odletelo jedno z kolies. Mestečko sa zatočilo dokola, zostalo stáť a výfukové komíny sa mu zlomili a zrútili do vydesených ulíc. Vzápätí im Soľnovrt zmizol z očí, lebo ho zakryli dolné poschodia Londýna a Tom cítil, ako sa pláty plošiny pod jeho nohami zachveli, keď sa ohromné čeluste metropoly s cvaknutím zatvorili.

Z vyhlídkových plošín sa po celom meste rozľahol hurónsky jasot. Z reproduktorov na stĺpoch zahrmeli úvodné tóny piesne *Sláva Londýnu!* a akýsi človek, ktorého Tom nikdy predtým nevidel, ho silno objal a zahučal mu do ucha: „Korist! Korist!“ Neprekážalo mu to. V tejto chvíli vládla na plošine všeobjímajúca láska a Tom mal rád dokonca aj Melifanta. „Korist!“ zajačal aj on. Vytrhol sa mužovi z objatia a všimol si, že pláty podlahy sa už zasa rozochveli. Kdesi pod ním sa ohromné oceľové tesáky mesta zahryzli do Soľnovrtu, zdvihli ho zo zeme a pospiatky ho vťahujú do Brucha.

„... a možno sa k nám pridá aj učeň Natsworthy,“ začul Clytiu Pottsovú. Tom nemal potuchy, o čom hovorí, keď sa však otočil, s úsmevom sa dotkla jeho ruky. „Večer sa v Kensingtonských záhradách bude konať veľká oslava,“ vysvetlila mu. „Tanec a ohňostroje! Nechceš ísť s nami?“

Nestávalo sa často, že by niekto pozýval učňov tretieho stupňa na zábavu, tobôž nie niekto taký pekný a obľúbený ako Clytia Pottsová, a Tom si v prvej chvíli nebol istý, či si z neho nestrieľa. Melifant si však očividne nič také nemyslel, lebo dievča rýchlo odtiahol nabok. „Predsa tam nechceš pozývať Natsworthyho?“ oboril sa na ňu.

„Prečo nie?“

„Ale veď vieš,“ nafúkol sa Melifant, až mu hranatá tvár očervenela takmer na odtieň pána Pomeroya. „Veď je len

trojka. Obyčajný sluha. Takí môžu o cechovom znaku len snívať. Keď bude mať šťastie, skončí ako pomocník da-kde u kurátora, nemám pravdu, Natsworthy?“ Potmehúd-sky sa na Toma zaškľabil. „Škoda, že ti po fotrovi nezosta-lo dosť peňazí, aby si si zadovážil *skutočné* vzdelanie...”

„Do toho ťa nič nie je!“ vyštekol Tom nahnevane. Vzru-šenie z lovu už z neho vyprchalo a nervózne teraz dumal nad tým, aký trest by ho čakal, keby Pomeroy zistil, že sa v tajnosti vykradol z Múzea. Nemal náladu ešte aj na Melifantovo podpichovanie.

„Tak už to skrátka býva, keď človek žije medzi chudo-bou tam dole,“ pokračoval Melifant zlomyselne. Otočil sa späť ku Clytii. „Natsworthyho fotrovci bývali dole na štvorke, takže ich to počas Veľkého náklonu rozpučilo ako dva malinové lievance: *plesk!*“

Tom ho vlastne ani nechcel udrieť, prišlo to akosi samo od seba. Kým si uvedomil, čo sa deje, zaťala sa mu ruka pevne do päste a vystrelila dopredu. „Au!“ zavyl Meli-fant. Výpad ho tak prekvapil, že sa zvalil na chrbát. Od-kiaľsi sa ozval pochvalný jasot a Clytia sa zachichotala do dlane. Tom len neveriacky civel na svoju roztrasenú päšť a nechápal, ako sa to mohlo stať.

Lenže Melifant bol oveľa väčší a silnejší ako Tom a už sa stihol vydriapať späť na nohy. Clytia sa ho snažila za-držať, ale ďalší historici ho povzbudzovali a skupinka učňov navigácie v zelených halenách, ktorá sa tiesnila za nimi, rytmicky volala: „Bitka! Bitka! Bitka!“

Tom vedel, že proti Melifantovi má zhruba rovnakú šancu ako Solňovrt proti Londýnu. Cúvol o krok, no dav ho pevne zvieral. Odrazu ho do tváre zasiahla Melifan-tova päšť a jeho koleno mu pristálo medzi nohami, až sa zlomil v páse a so slzami v očiach sa odpotácal nabok.

Čosi mu stálo v ceste: bolo to obrovské a na dotyk mäkké ako pohovka, a keď do toho zaboril hlavu, povedalo to: „Aha ho!“

Zdvihol hlavu a uvidel okrúhlu červenú tvár s huňatým obočím, ktorej korunovala sotva uveriteľná parochňa. Keď ho tvár spoznala, očervenela ešte väčšmi.

„Natsworthy!“ zadunel Chudley Pomeroy. „Pre pána Quirka, čo to tu vyvádzaš?“

VALENTINE

Tak sa stalo, že kým ostatní uční oslavovali ukoristenie Solňovrtu, Tomovi pripadla nezávideniahodná služba v Bruchu mesta. V Pomeroyovej kancelárii si najprv vypočul dlhú ponížujúcu prednášku („Drzá neposlušnosť, Natsworthy... Udrieť staršieho študenta... Čo by na to povedali vaši nebohí rodičia?“) a potom sa dovliekol na stanicu Tottenham Court Road a počkal si na výťah smerom dolu.

Už keď prišiel, bol preplnený. Na sedadlách v hornom oddelení sa tiesnili muži a ženy s povýšeneckým výrazom, ktorí očividne patrili do cechu inžinierov, najmocnejšieho zo všetkých štyroch cechov, ktoré spravovali Londýn. Z ich holých hláv a dlhých bielych gumených plášťov behal Tomovi mráz po chrbte, takže radšej zostal v spodnej časti, kde naňho z plagátov hľadela prísna tvár londýnskeho primátora sprevádzaná nápisom *Pohyb je život! Pomôžte cechu inžinierov udržať Londýn v pohybe!* Výťah stále klesal, zastavoval na všetkých zvyčajných staniaciach – Bakerloo, Horný Holborn, Dolný Holborn, Bethnal Green – a na každej z nich sa dovnútra nahrnul ďalší dav ľudí. Tom stál prikvačený k zadnej stene, takže mu nakoniec takmer odľahlo, keď výťah konečne zastal na samom dne a on mohol vystúpiť do hluku a zhonu v Bruchu.

Práve tu Londýn rozoberal polapené mestá na kúsky. Samotné Brucho tvorilo rozľahlé smradľavé bludisko sklá-